SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1277

av Susanne Wahlström (M)

Utökat kommunalt aktivitetsansvar för unga vuxna – från 20 till 25 år

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att höja åldersgränsen för det kommunala aktivitetsansvaret från 20 till 25 år, inom ramen för en bredare analys av hur fler unga vuxna kan få stöd att fullfölja sin utbildning eller etablera sig på arbetsmarknaden, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att unga människor fullföljer sin utbildning och får möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden är avgörande, både för den enskilda individen och för samhället i stort. Trots detta lämnar många ungdomar grundskolan och gymnasieskolan utan fullständiga betyg eller gymnasieexamen.

Konsekvensen blir ofta att de får svårt att ta sig vidare till arbete eller fortsatta studier och riskerar att hamna i ett långvarigt utanförskap. Kommunerna har enligt skollagen ett lagstadgat ansvar för att hålla sig informerade om och erbjuda individuella åtgärder till ungdomar under 20 år som inte går i gymnasieskolan eller motsvarande utbildning och som inte har fullföljt en gymnasieutbildning. Det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) syftar till att fånga upp dessa ungdomar och erbjuda insatser som motiverar och hjälper dem vidare till utbildning eller annan sysselsättning.

Skolverket har i uppdrag att stödja kommunerna i genomförandet av aktivitetsansvaret genom bland annat vägledning, planeringsstöd och verksamhetsutveckling. Trots dessa insatser finns det fortsatt stora utmaningar med att fånga upp ungdomar som av olika anledningar inte klarar av att fullfölja sin utbildning. Ett problem med dagens regelverk är att det kommunala aktivitetsansvaret upphör när den unge fyller 20 år. Behovet av stöd och individuella insatser försvinner dock inte för att en person passerar en viss åldersgräns. För många unga vuxna är vägen till arbete eller utbildning inte spikrak.

Det kan finnas behov av kompletterande utbildning, motivationshöjande insatser, arbetslivserfarenhet eller stöd för att hantera olika hinder som påverkar möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden. När det kommunala aktivitetsansvaret upphör finns en risk att dessa individer hamnar mellan olika myndigheters och verksamheters ansvarsområden. De riskerar att bli långtidsarbetslösa och i stället bli beroende av ekonomiskt bistånd för sin försörjning. Det innebär inte bara en stor kostnad för kommunerna och samhället, utan framför allt en förlust av möjligheter för den enskilda individen. Unga människor som med rätt stöd hade kunnat komma vidare till utbildning och arbete riskerar i stället att fastna i ett långvarigt utanförskap.

Det borde ligga i samhällets intresse att fler unga vuxna ges möjlighet att bli självförsörjande. Arbetslinjen måste även omfatta de unga som av olika anledningar inte har lyckats etablera sig genom den traditionella utbildningsvägen. Att erbjuda individuella och tidiga insatser är ofta mer konstruktivt än att låta människor hamna i långvarig arbetslöshet och ett beroende av ekonomiskt bistånd. Genom att förlänga det kommunala aktivitetsansvaret skulle kommunerna ges bättre möjligheter att fortsätta arbeta aktivt med dessa individer även efter att de fyllt 20 år.

En höjd åldersgräns skulle också kunna skapa bättre förutsättningar för en sammanhållen övergång mellan skola, vuxenutbildning och arbetsmarknad. Kommunerna skulle kunna arbeta mer långsiktigt med individuella planer och insatser som utgår från den unges förutsättningar och behov. Det handlar inte om att alla unga vuxna ska omfattas av samma insatser eller att kommunerna ska ta över andra myndigheters ansvar. Det handlar om att säkerställa att ingen ung vuxen lämnas utan en tydlig väg framåt när det nuvarande aktivitetsansvaret upphör. Ett ansvar som behöver följa individens behov. En höjning av åldersgränsen till 25 år skulle kunna ge kommunerna ett bättre verktyg för att förebygga långvarigt utanförskap. Samtidigt

behöver en sådan förändring analyseras utifrån kommunernas förutsättningar, finansiering och ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter och aktörer.

Det bör därför göras en bredare analys av hur ett utökat kommunalt aktivitetsansvar kan utformas för att ge unga vuxna bättre möjligheter att fullfölja sin utbildning, komma i arbete och bli självförsörjande. Målet måste vara att fler unga människor får möjlighet att gå från utanförskap till delaktighet och egen försörjning. Att investera i dessa individer är inte bara en socialpolitisk insats, utan också en viktig del av en långsiktigt hållbar arbetslinje. Mot denna bakgrund bör möjligheterna att höja åldersgränsen för det kommunala aktivitetsansvaret från 20 till 25 år ses över.

Susanne Wahlström (M)